

YENİ GERİLİMLER SARMALI VE TÜRKİYE

Fatih Ceylan | Büyükelçi (E), Dışişleri Bakanlığı eski Müsteşar Yardımcısı, Türkiye'nin NATO eski Daimi Temsilcisi

Tacan İldem | Büyükelçi (E), NATO2030 Bağımsız Uzmanlar Grubu Üyesi, NATO Eski Genel Sekreter Yardımcısı, Türkiye'nin NATO eski Daimi Temsilcisi

YENİ GERİLİMLER SARMALI VE TÜRKİYE

Fatih Ceylan | Büyükelçi (E), Dışişleri Bakanlığı eski Müsteşar Yardımcısı, Türkiye'nin NATO eski Daimi Temsilcisi

Tacan İldem | Büyükelçi (E), NATO2030 Bağımsız Uzmanlar Grubu Üyesi, NATO Eski Genel Sekreter Yardımcısı, Türkiye'nin NATO eski Daimi Temsilcisi

YÜKSEK TANSİYONUN ARKA PLANI

2014 Mart ayında Rusya'nın Kırım'ı işgal ve ilhakının yol açtığı gergin süreç Batı ile Rusya ilişkilerinde sancılı bir dönemin habercisiydi. Rusya Devlet Başkanı Putin, esasen tahmine müsait, ancak öngörülemez sarsıcı bir adımla Ukrayna'nın egemenlik ve toprak bütünlüğünü ihlal etmek suretiyle Batıya meydan okudu.

Aynı yıl IŞİD, Suriye-Irak'ta terör saldırılarıyla alan kazandı, 'Hilafet Devleti' ilan etti. 2011'de başlayan Suriye krizi yeni bir dönemece girdi.

Transatlantik dünya Obama döneminden başlayarak Rusya'nın saldırgan tutumu karşısında NATO bünyesinde gerekli önlemleri aldı. Kolektif savunma ve caydırıcılık İttifakın gündeminde öncelikli sıraya yerleşti.

IŞİD eylemleri ise terörle mücadeleyi yine üst sıralara taşıdı.

Arka arkaya yapılan NATO ve AB Zirvelerinde ana meseleler artık Ukrayna krizi ve IŞİD'e karşı mücadeleye odaklandı.

BATI CEPHESİNDEKİ DÖNÜŞÜMLER

2016 yılında işbaşına gelen ABD Başkanı Trump'ın söylem ve eylemleri gerek transatlantik yapıda, gerek dünyada ortaya çıkan ciddi duraksamaların sonucu soru işaretlerine yol açtı. Trump'ın gözünde NATO modası geçmiş bir yapı, AB ise 'düşmandı'.

Batı dünyası 2019 Aralık'ında böyle bir ortamda Londra Zirvesine hazırlanıyordu. Bu sırada 21 Ekim 2019'da Fransa Cumhurbaşkanı Macron'dan ortalığı daha da sarsan bir çıkış geldi: Macron'a göre NATO'nun "beyin ölümü" gerçekleşmişti.

Macron, sözünü ettiği beyin ölümünü ABD'nin müttefiklere danışmadan Suriye'deki ABD kuvvetlerini tek yanlı bir kararla çekeceğini açıklamasına ve Türkiye'nin NATO bünyesinde danışmalar yapmadan, ABD ile mutabakat halinde Fırat'ın doğusunda kısıtlı bir alanda operasyona başlamasına bağladı. Aslında Macron'un bu çıkışının gerisinde tarihi bağlara sahip olduğu Suriye'de ülkesinin kaale alınmamış olmasının rahatsızlığı yatıyordu. NATO'nun müttefikler tarafından güvenliklerini ilgilendiren konularda bir danışma platformu olarak yeterince kullanılmadığı yakınması da bu çıkışta saklıydı.

İronik olan husus ise güvenliği ilgilendiren bazı meselelerin NATO'da danışmalara konu edilmesine Fransa'nın geleneksel olarak itiraz edegelmesiydi. Şimdi gerek Afganistan'daki gelişmelerin, gerek Asya-Pasifik bölgesinde kendi çıkarlarına zarar veren ABD girişimlerinin Fransa'nın bu geleneksel tutumunu gözden geçirmesine yol açmasını ummak gerekir.

Macron'un NATO'ya ilişkin bu iddiasının bir arka planı olduğunu da hatırlamakta yarar vardır. Daha 2017 yılında düzenlenen G7 Taormina Zirvesi ertesinde Almanya Şansölyesi Merkel, 'Avrupa'nın kaderini kendi ellerine alması' gereğinden söz etmişti. Zamanın AB Komisyonu Başkanı Juncker, 'Avrupa Ordusu' kurulmasını önermişti. Halefi von der Leyen

ZİRVELERİN İZDÜŞÜMLERİ

Bu süreç içinde NATO'da 2019 Liderler Zirvesinde alınan karar uyarınca Genel Sekreterin ihdas ettiği Uzmanlar Grubunun hazırladığı 'NATO 2030:Yeni Bir Çağ İçin Birliktelik' Raporu da bir yerde gerek Macron'un çıkışına, gerek AB'nin stratejik otonomi arayışının ilerletilmesine kapsamlı bir yanıt oluşturdu. Raporda vurgulanan birçok kritik öneri arasında İttifak bünyesinde siyasi danışmalara ağırlık verilmesi, NATO'nun tek ve esas güvenlik forumu olmayı sürdürmesi ve bu suretle transatlantik uyumunun ve dayanışmasının sağlanması düşüncesi ön plana çıktı. Raporda yer alan NATO'nun siyasi boyutunun güçlendirilmesine ilişkin tavsiyelerin 2022 NATO Zirvesine kadar güncelleştirilmesi kararlaştırılan Stratejik Konseptle ilgili çalışmalara da katkı sağlaması temel beklentiler arasında yerini aldı.

AFGANİSTAN SENDROMU

Biden'in bilahare ABD'nin, dolayısıyla NATO'nun Afganistan'dan çıkma takvimini 31 Ağustos tarihine çekmesiyle ortaklık daha da karıştı. Arazide ABD'nin stratejik vasıtalarından mahrum kalacak diğer müttefiklerin ve ortakların Afganistan'da varlıklarını sürdürmeleri mümkün değildi. Dolayısıyla "birlikte girdik/birlikte çıkıyoruz" sloganıyla ABD'nin tek taraflı kararına isteksizce uymak durumunda kaldılar. Sonuçta,

görevinin hemen başında bu öneriye destek vermişti.

Kökleri 1990'lı yıllara uzanan AB'nin ABD karşısında güvenlik ve savunma alanının ötesinde "stratejik otonomisi"ni genişletme fikri Trump'ın ABD'de işbaşı yapmasıyla hız kazandı. Diğer yandan, stratejik otonomi kavramının kapsam ve tanımını belirsiz bırakıldı. Bunun gerisinde AB üyesi ülkelerin hatırı sayılır bir bölümünün transatlantik çerçeve ve dayanışmanın korunmasına öncelik vermesi yatıyordu.

ABD'de 2021 yılı başında Biden yönetiminin işbaşına gelmesiyle ve ABD'nin transatlantik ilişkiler dahil çoktarafılığa döneceği izlenimi güç kazandığında AB'nin stratejik otonomi kavramı daha da muğlaklaştı, ancak sahnedeki çekilmedi.

2021 Haziran'ında arka arkaya yapılan G7, NATO ve ABD-AB Zirveleri de transatlantik çerçeveyi güçlendiren bildiri ve söylemlere sahne oldu. Öte yandan, perde arkasında iki sorun filizlendi. Bunlardan biri Biden'ın, NATO içinde gerekli danışmaları yapmadan daha 2021 Nisan ayında ABD kuvvetlerinin 11 Eylül tarihine kadar Afganistan'dan tümüyle çekileceğini açıklamasıydı. Her ne kadar önceki Başkan Trump zamanında Taliban ile 2020 Şubat'ında Doha Anlaşması imzalanmış olsa da Biden'ın en azından Afganistan'dan çekilme takvimini daha gerçekçi bir zemine oturtması beklentisi vardı. Diğeriyse, ilk kez 2019 NATO Londra Zirvesi bildirisine giren Çin'le ilişkiler konusunda ABD ile Avrupa'nın önde gelen ülkeleri arasındaki görüş farklılıklarının daha keskin biçimde su yüzüne vurmaya başlamasıydı.

15 Ağustos'ta Kabil Taliban tarafından ele geçirildi, Afganistan için geleceği belirsizliklerle dolu bir sayfa açıldı.

Afganistan'dan geri çekilmenin ortaya çıkardığı, hafızalara kazınan trajik görüntüler hiç şüphesiz 21. yüzyılın ilk çeyreğine, hatta ötesine derin izler bırakacak şekilde tarihe mal oldu.

ASYA'YA YÖNELİŞTE ARTAN ÇEKİŞMELER

Obama döneminde ilan edilen 'Asya eksenini' (pivot to Asia) Trump döneminde daha ağırlaştırılmış yönleriyle metamorfoza uğradı, Biden bu süreci daha da ileri taşıyan adımlar attı. Çin, artık ABD için temel sınamaydı. Afganistan fiyaskosu ise bu stratejik yaklaşımda ABD için ikincil hasardı.

ABD'nin temel çıkarlarını etkilemeyeceği değerlendirilen bölgesel sorunlar artık bölgesel aktörlere ve ABD ile bağlarını korumaya eğilimli yerel güçlere havale edildi. Bu sayede ABD, odağını ağırlıklı olarak gelecekte kendi ulusal çıkarlarına en büyük risk oluşturacağını düşündüğü Çin'e çevirdi. Ulusal güç bileşenlerini olabildiği ölçüde müttefik ve dost gördüğü ülkelerle birleştirerek 'Çin tehdidini' karşılamaya yöneldi.

Afganistan'dan travmatik görüntüler eşliğinde çekilen ABD'nin başta müttefik ülkeler olmak üzere inanırlılığı ve prestiji bu süreçte büyük yara aldı. Bölgede varlık gösteren ve nüfuzlarını korumaya çalışan Avrupalı güçler arasında ABD'nin mevcut tutumu ciddi soru işaretlerine ve infiale yol açtı.

Dramatik sonuçlar doğuran 'Afganistan sendromu', başta Fransa olmak üzere AB'nin "stratejik otonomi" sini genişletme yanlısı olan ülkelere kuvvetli bir gerekçe daha sundu.

Afganistan krizinin derin ve sarsıcı serpintileri devam ederken yeni bir gelişme daha ortaya çıktı: 2007'de Japonya'nın

KÜRESEL PLAN

- 2014 yılındaki Ukrayna krizi Rusya karşısında transatlantik çerçeve dahil Batı dünyasını çeşitli nüanslarla da olsa birleştirebilmişken bu yılın ilkbahar aylarıyla başlayan ve yaz aylarında doruğa çıkan Afganistan krizi genel hatlarıyla Batı bünyesindeki dayanışmada çatlaklar ortaya çıkarmıştır. Açılan yaraların iyileşmesi uzun dönemli bir sınama olarak kalmaya adaydır. Diğer bir sınamayı ise, mevcut ortamda 2022 yılında onaylanması beklenen NATO Stratejik Konseptinin hazırlanma süreci oluşturacaktır.

- Afganistan'daki son durum gerek ülke içinde, gerek bölgede ve ötesinde güç dengelerine etki yapacak kırılma ve dönüşümlere yol açacaktır. Bunun sonuçlarının görünür gelecekte küresel yansımaları da olması beklenmelidir. Bu

girişimiyle temelleri atılan ve 2017'de günün koşullarına göre güncellenen Uzak Asya odaklı Dörtlü Güvenlik Diyalogu-QUAD (ABD, Japonya, Avustralya ve Hindistan) süreci 15 Eylül 2021'de ABD-İngiltere-Avustralya arasında Çin'e karşı bir pakt (AUKUS) kurulmak suretiyle güvenlik alanında farklı bir yapılanmayı karşımıza çıkardı.

2016 yılından beri Avustralya'yla dizel güce dayalı denizaltı projesi geliştiren Fransa, AUKUS'un kurulmasıyla ve Avustralya'nın Fransa'yla olan sözleşmesine son vermesiyle sarsıldı. Fransız savunma sanayii bu gelişmeden büyük darbe aldı. Fransa ile AUKUS mensubu ülkeler arasındaki ilişkiler gerildi. Fransız yönetimi unutulması güç bir travma yaşadı.

ABD ve İngiltere Avustralya'yla, nükleer silah taşımayacak olmakla birlikte, nükleer güce çalışan denizaltı teknolojisini paylaşmakla kalmadı, yapay zeka, siber ve kuantum teknolojilerinin geliştirilmesinde de bu üç ülkenin işbirliği yapacağı ilan edildi.

Afganistan'daki durumun ve Uzakdoğu'da ortaya çıkan paktın küresel gündemi dönüştürecek sonuçlar doğuracağı şüphesizdir. Bu yeni tablonun Türkiye'nin dış ve güvenlik politikalarına da etki etmesi kaçınılmazdır.

Güncel uluslararası arka plana baktığımızda hem küresel ölçekte, hem Türkiye açısından ortaya çıkan yansımaları şöyle sıralayabiliriz:

yöndeki süreç esasen başlamış olup, ilgili her aktör kendi güç alanı içinde gerekli gördüğü gardı almakta ve Orta Asya'daki güç dengesinde kendine yer aramaktadır.

- 15 Eylül'de açıklanan AUKUS Paketi da bir yandan yine Batı içinde sarsıntı yaratarak, Avrupa ve AB'nin stratejik otonomisi bakımından sonuçlar doğurmaya, diğer yandan Uzak Asya'da suların ısınmasına zemin hazırlayacak, hem bölgede hem dünya ölçeğinde jeostratejik/jeopolitik çekişmeyi iyiden iyiye kızıştırarak etkiler ortaya çıkaracaktır.

- Eylül ayında dikkat çeken diğer bir gelişme Kuzey Kore'nin uzun menzilli balistik füze denemeleridir. Buna karşılık Güney Kore de denizaltıdan fırlatılan balistik füze denemesi

yapmıştır. Kore yarımadasında da durum karışmış, ilişkiler Japonya'ya da içerecek yönde kötüleşmeye yüz tutmuştur.

- ABD ile Uzakdoğu'daki müttefiklerinin Çin'le olan rekabetlerinin kızışması, kökü II. Dünya Savaşına uzanan, istihbarat işbirliğine dayalı Beş Göz İttifakı (Five Eyes-FVEY) içinde yer alan ABD, Kanada, İngiltere, Avustralya ve Yeni Zelanda'yı daha güçlü bir işbirliğine sürükleyebilir mi sorusu zihinlerde takılı kalacaktır. Benzer şekilde Hindistan'ı da kapsayan QUAD yapılanmasının geleceğinin Çin'le olan rekabette ne yöne evrilebileceği de irdelenmeye değerdir.

- Çin'in köşeye sıkıştırılmasına çalışıldığı dönemde Rusya-Çin işbirliği daha derinleşir mi, çatalaşma eğilimine girer mi sorusu da analizlere tabi tutulacaktır. Şimdilik ikisi arasındaki işbirliği ilerleme yolundadır. 2021 Ocak ayında iki ülke arasındaki Dostluk, İyi Komşuluk ve İşbirliği Anlaşması uzatılmıştır. Şangay İşbirliği Örgütü bünyesindeki temasları sıklaşmıştır. İki ülkenin çeşitli alanlarda ortak tatbikatlar yaptıkları gözlenmiştir. Mevcut ortamda bu ikilinin karşı karşıya gelmemek için özen göstermeleri beklenmelidir. Uzun vadede değişebilecek çıkarların Rusya ve Çin'i nereye götürebileceği ise şimdilik kestirmesi güç bir sorudur.

- Her hal ve karda ABD-Rusya-Çin arasındaki üçlü stratejik rekabet, çeşitli bölgesel ihtilaf ve çatışmalar eşliğinde uzun süre küresel gündemi belirlemeye adaydır.

AKIŞKAN STRATEJİK ZEMİNDE TÜRKİYE

- Bu derece kırılma ve dönüşümlerin yaşandığı oynak zemine sahip stratejik ortamda Türkiye'nin ulusal çıkarlarını nasıl tanımlayacağı ve ilerleteceği kilit önemde olacaktır. Dış ve güvenlik politikalarımızın sağlam bir çıpası olmalı, her büyük dalgada devlet gemisinin bir o yana bir bu yana sallanmasına neden olan iç politika kaygılarının yön verdiği günü kurtarmaya dönük tepkilerden sakınılmalıdır. Mevcut koşullar bu yöndeki bir yolun izlenmesini zorunlu kılmaktadır.

- Güvenlik ve savunma alanında Türkiye'nin daha fazla yetenek ve kapasite kazanmasına dönük atılımların, yine iç politika kaygılarına kurban edilmemesine azami özen gösterilmelidir. Bu çerçevede, AB dışında kalan İngiltere'yle savunma ilişkilerinin ilerletilmesi yolları araştırılabilir. AUKUS'un neden olduğu yarayı uzun süre hissedecek Fransa'yla özellikle uzun menzilli füze savunma sistemi tedariki/ortak üretimi alanında süratle temasa geçilmeli, EUROSAM'in ürettiği SAMP-T füze savunma sisteminde işbirliği kanalları ivedilik-

- Uluslararası ortamda teknolojik rekabet, siber/hibrit dünyasındaki cepheleşmeler, yapay zeka, nesnelerin interneti, büyük veri, uzay ve kuantum teknolojileri gibi yenilikçi alanlar gelecekte çok daha önemli rol oynayacaklardır. Bunlara bir de 'tehdit çarpanı' olarak tanımlanan iklim değişikliği sınaması ve düzensiz göçlerdeki artış eklenecektir. Dijitalleşmenin artmasına paralel olarak jeostratejik kültür ve ekosistem de dönüşüme uğrayacaktır.

- Son gelişmeler karşısında AB'nin stratejik otonomi arayışının yeni boyutlar kazanması öngörülmelidir. Bu yöndeki arayışların NATO'ya ve NATO-AB ilişkilerine yansımaları olması sürpriz oluşturmamalıdır. NATO içindeki 'Avrupa Sütunu'nun yeniden canlandırılması ve günün koşullarına uyarlanması yönündeki girişimler için hazırlıklı olunmalıdır.

- Çıtası yükselen stratejik gerilimlerin geniş Ortadoğu ve Kuzey Afrika kuşağında ihtilaf ve istikrarsızlıkları arttırması beklenmelidir. Afganistan kriziyle bir kez daha sarsıntıya uğrayan bu geniş kuşağın yeni çalkantılara maruz kalması şaşırtıcı olmayacaktır. Bu olası duruma karşı da önlemlerin öncelikle bölge ülkelerince alınması kendi çıkarlarıdır.

- Güncel gelişmelerle Batı camiası bünyesinde filizlenen ve transatlantik dayanışmayı zayıflatabilecek olası senaryoların ve bundan istifade etmeye yönelebilecek Rusya ile Çin'in pozisyonlarının uzun erimli bir perspektifle değerlendirilmesi önem taşıyacaktır.

le sonuç alacak yönde yeniden açılmalıdır. Bu suretle bir yandan Fransa'yla ilişkileri rayına sokmanın, diğer yandan karşımızdaki çeşitli ülke gruplarını destekleyen Fransa'nın tutumunun yumuşatılarak, değiştirilmesinin yol ve yöntemleri bulunmalıdır. Bu sürece İtalyanın da müdahil kılınması önemlidir. Bu suretle S 400 sayfası kapatılmalı, Türkiye'nin de standartlarına uyacak ve ileride ulusal füze savunmamıza kuvvetli bir zemin oluşturacak Avrupa sistemini ortak olarak üretme yolunda mesafe alınmalıdır. Bu zeminde ilerlerken F 35 meselesine ve ABD yaptırımlarının kaldırılmasına dönük girişimlere de hız verilmelidir.

- Kaygan bir zemine oturmuş bulunan bugünkü uluslararası güvenlik ortamını betimleyen tablo karşısında İttifak bünyesinde NATO-AB ilişkilerinin olası yön ve kapsamının yakından izlenmesi daha fazla önem kazanmıştır. Bu gözlemden hareketle karşımıza çıkabilecek olası senaryoları hesaba katarak kıta Avrupasının güvenlik ve savunma ge-

leceğini sürükleyecek başat ülkeler olan Almanya, Fransa, Polonya, İspanya ve İtalya gibi ülkelerle eşgüdüm ve danışma kanallarına daha fazla açıklık ve derinlik kazandırılması öncelenmelidir. Buna koşut olarak Brexit sonucunda AB'den ayrılmakla birlikte Avrupa güvenlik ve savunmasına önemli katkıları devam eden İngiltere'yle dirsek temasını düzenli bir temelde korumak yönündeki gayret ve girişimleri arttırmak suretiyle NATO-AB ilişkileri bütününde AB üyesi olmayan NATO üyelerinin konum ve rollerini pekiştirmeye dönük kazanımların arayışına yönelmek önemli ve zamanlı olacaktır.

- 2014 yılından beri hemen her yıl yeni boyutlar kazanan ve gittikçe derinleşen jeostratejik rekabet ile buna bağlı değişken güçler dengesi iyi okunmalı, sağlam zemine sahip bir stratejiden yoksun biçimde otoriter rejimlerin yanında saf tutar gibi görünmekle yol alınamayacağı gerçeği artık teslim edilmelidir.

- Stratejik rekabetin kendisini daha fazla hissettirdiği halihazır güvenlik ortamında Biden'ın yönetime gelmesiyle birlikte ABD ve AB'nin bir konuda hemfikir kaldığı, en azından bu görüntüyü vermeye çalıştığı görülmektedir; o da paylaşılan demokratik değerleri üstün tutacak ortak bir yaklaşım içinde olunmasıdır. Böyle bir ortamda demokrasi, bireysel özgürlükler ve hukukun üstünlüğünü içine alan ortak değerleri ön plana çıkaran Batılı ülkeler ile Rusya ve Çin gibi otokratik rejimler arasındaki ayrımın keskinleşeceğini ve dünyada ülkelerin bu sistemler arasında tercihe zorlanacaklarını söylemek mümkündür. Geçtiğimiz Haziran ayında gerçekleştirilen zirve niteliğindeki bir dizi uluslararası toplan-

tıda demokrasiye yapılan vurgu dikkat çekicidir. Söylem düzeyinde de olsa Batı dünyasının ortak paydaları olduğunu düşündükleri bu kavrama daha fazla sahip çıkmaya başladıkları görülmektedir. Bunun örneklerine sırasıyla G7, NATO, ABD-AB ve AB Zirvelerinde tanık olunmuştur. Tarihi henüz açıklanmamış olmakla birlikte Biden'ın Vaşington'da evsahipliği yapacağı Demokrasiler Zirvesinin de bu bağlamda hatırlanmasında yarar bulunmaktadır.

- Cumhuriyetimizin kuruluşu sonrasındaki doğal evrimi, ülkemizin çoğulcu demokrasilerin yanında yer almasını sağlama doğrultusunda tecelli etmiştir. Ülkemizin demokrasi, bireysel özgürlükler ve hukukun üstünlüğü alanında çağdaş Batılı ülkeler standartlarını yakalaması öteden beri ana hedef olarak belirlenmiştir. Nitekim bu kavramları ortak değer olarak benimseyen Avrupa Konseyi ve NATO gibi kuruluşlarda yer alması da bu güçlü gelenek ve iradeyi yansıtmaktadır. Önemli dönüşümlerin yaşandığı yeni ortamda bu alandaki zayıflık ve eksikliklerimizin giderilmesi bir yandan ülke güvenliği, diğer yandan sürdürülebilir ekonomik gelişme için ulusal bir öncelik olarak ortaya çıkmaktadır. Rekabetin keskinleştiği, bölgesel çatışmaların sürdüğü, küresel ihtilafların ciddi çatışma potansiyeli taşıdığı dönemde yönü belirsiz popülist politikaları dışarıda da izlemek suretiyle yakın kuşağımızdaki istikrarsızlıkların üstüne gidilme lüksü bulunmamaktadır. Öncelikle Türkiye etrafında barış ve huzur kuşağı oluşturmak üzere diplomatik girişimler ve temaslarda ön alınmalı, bunu yaparken tutarlı bir söylem-eylem bütünlüğü içinde kalmalı ve bu doğrultudaki teşebbüsler istikrarlı bir yönde ve aralıksız olarak sürdürülmelidir.

Dış Politika & Güvenlik 2021/10/TR

Eylül 2021

YENİ GERİLİMLER SARMALI VE TÜRKİYE

Fatih Ceylan | Büyükelçi (E), Dışişleri Bakanlığı eski Müsteşar Yardımcısı,
Türkiye'nin NATO eski Daimi Temsilcisi

Tacan İldem | Büyükelçi (E), NATO 2030 Bağımsız Uzmanlar Grubu Üyesi, NATO
eski Genel Sekreter Yardımcısı, Türkiye'nin NATO eski Daimi Temsilcisi